

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

36. Modus Confutationis mixtus serijs rationibus & ironijs aculeatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Rogas, quæ castraviderit: qui & miles in Cre-
ta, Metello hoc Imperatore, & tribunus in
Macedonia militum fuerit, & quæstor tantum
ex re militari detraxerit temporis, quantum
in me custodiendum transferre maluerit.
Quæris num disertus? Imo, id quod secundum
est, ne sibi quidem videtur. Num iurisconsultus?
quasi quisquam sit, qui sibi hunc falsum
de iure respondisse dicat. Omnes enim istius-
modi artes in ijs reprehenduntur, qui cum
professi fuerint, satisfacere non possunt: non
in ijs, qui abfuisse ab his studijs contententur.
Virtus, probitas, integritas in eandem, non
linguæ volubilitas, non ars, non scientia re-
quiri solet. Ut nos in mancipijs parandis, quæ-
uis frugi hominem, si pro Fabro, aut pro tex-
tore emimus, ferre molestè tolemus, si eas
artes, quas in emendo secuti sumus, si fortè
nesciuerit: sin autem emimus, quem villicum
imponeremus, quem pecori præficeremus,
nihil in eo, nisi frugalitatem, laborem, vigi-
lantiam, esse curamus: sic pop. Rom. deligit
magistratus, quasi reip. villicos. In quibus, si
qua præterea est ars, facile patitur, sin minus,
virtute eorum, & innocentia contentus est.
Quotus enim quisque disertus: quotus quis-
que iuris peritus est, ut eos numeres, qui vo-
lunt esse? quod si præterea honore dignus ne-
mo, quidam tot optimis, & ornatissimis
vitijs Laterensis dicere. Nihil potest, nisi
eum minus in se iracundum putabis fuisse.
Idem effers Laterensem laudibus, facile pa-
tior, id te agere multis verbis, quod ad iudi-
cium non pertineat: & id te accusantem tan-
diu dicere, quod ego defensor sine periculo
possim confiteri. Et ibidem n. 30. Hic tu vitæ
splendorem maculis aspergis istis? laeis adul-
teria, quæ nemo non modo nomine, sed ne
suspicionem quidem possit agnoscere; maritum
appellas, ut verba singas, non solum crimina.
Ductum esse ab eo in provinciam aliquem di-
cis, libidinis causa, quod non crimen est, sed
impunitum in maleficio mendacium; raptam
esse mimulam, quod dicitur Atinæ factum à
iuvene, veterem quodam in scenicos iure, ma-
ximeque oppidano. O adolescentiam tradu-
ctam eleganter! cui quidem cum quod licue-
rit, obijciatur, tamè id ipsum falsum reperta-
tur. Emissus aliquis è carcere, & quidem e-
missus (ut cognovistis) necessarii hominis; o-
pimique adolescentis rogatu: idem postea
præmandatis requisitus. Atque hæc nec vlla

alia sunt coniecta maledicta in eius vitam,
de cuius vos pudore, religione, integritate
dubitatis. Pater verò, inquit, etiam obesse fi-
lio debet. O vocem duram, atque indignam tua
probitate, Laterensis! Pater ut in iudicio capi-
tis, patet ut in dimicatione fortunarum, pa-
ter ut apud tales viros obesse filio debeat: qui
si esset turpissimus, sordidissimus tamen ipso
nomine patrio valeret apud clementes iudi-
ces, & misericordes: valeret, inquam, com-
muni seculo omnium, & dulcissima commen-
datione naturæ.

N. N.

I. In hoc exemplo nota quomodo tractanda sit
confutatio: quæ multis rebus, usque levisus refellē-
dis est occupata. Et quæ dexteritate transvolando,
plura non nunquam sint disringenda, ne si in rebus
parvi momenti diutius versetur, interperat oratio.
II. Animadvertit in tota hac confutatio: e velo-
citatem acrem, & expeditam, quæ sit per in-
stantem quasi vento vibrata, nihil spissum, nihil
prolixum, nihil ætenuum & languidum, sed tota
oratio quasi flamma, novus, & continenti pabulo di-
atus alicui. III. Verbanitas quæque permixta fra-
gilem addit orationi, à qua Ciceronis ingenium
nunquam recedit.

Modus confutationis mixtus serijs rationi-
bus, & ironijs aculeatis.

CAPVT XXXVI.

Cicero Pisonem confutat, qui se triumphum
sprevisse profitebatur: n. 36. At au-
distis, Patres conscripti, Philosophi vocem,
negavit se triumphum cupere: inquam fuisse
se. O scelus! o pestis! o labes! cum extingue-
bas senatum, vendebas auctoritatem huius
ordinis, addicebas tribuno plebis consula-
tum tuum, repub. evertebas, prodebas ca-
put, & salutem meam vna mercede pro-
vinciæ: si triumphum non cupiebas, cuius
tandem rei cupiditate arsisse defendes? sæ-
pe enim vidi, qui & mihi, & cæteris cupidio-
res provinciæ viderentur, triumphum nomine
tegere, atque velare cupiditatem suam. Hoc
modo D. Silanus Consul in hoc ordine, hoc
meus etiã collega dicebat, neque enim quis-
quam potest exercitum cupere, aperreque
pete-

petere, vt non praterat cupiditatem triumphii. Quod si te senatus, populusque Romanus aut non appetentem, aut etiam reculantem, bellum suscipere, exercitum ducere coegisset, tamen erat angusti animi, atque demissi, triumphii honorem, atque dignitatem contemnere. Nam vt leuitatis est, omnem aucupari rumorem, & omnes umbras, etiam falsæ gloriæ consecrari: sic leuis est animi lucem, splendoremque fugientis, istam gloriam, qui est fructus veræ virtutis honestissimus, repudiare. Cum verò non modò non postulante, atque cogente, sed inuito, atque oppresso senatu, non modo nullo pop. Rom. studio, sed nullo ferente suffragium libero, prouincia tibi ista manupretium fuerit non euerse per te, sed perditæ ciuitatis: cumque omnium tuorum scelorum hæc pactio exstiterit, vt si tu totam temp. nefarijs latronibus tradidisses, Macedonia tibi ob eam rem, quibus tu finibus velles, redderetur: cum exhauriebas ætarium: cum orbabas Italiam iuuenarute: cum mare vastissimum hyeme transibas, si triumphum contemnebas, quæ te, prædo amentissime, nisi prædæ, ac rapinarum cupiditas tam cæca rapiebat: Non est integrum Cn. Pompeio consilio iam vt tuo, errauit enim, non gustat istam tuam philosophiam. Ter iam homo stultus triumphauit. Crasse, pudet metui, quid est, quod confecto formidolosissimo bello, coronam illam lauream, tibi tantopere decerni volueris à senatu? P. Seruili, Q. Metelle, Ca. Curio, P. Africane, cui non hunc audistis tam doctum hominem, tam eruditum, prius quam in istum errorem induceremini? C. ipsi Pontino, necessario meos iam non est integrum. Religionibus enim susceptis impeditur. O stultos Camillos, Curios, Fabricios, Calatinos, Scipiones, Maximum! ò amentem Paulum, rusticum Marium, nullius consilij patres istorum amborum consulum, qui triumpharunt! sed quoniam præterita mutare non possumus, quid cessat hic homulus ex argilla, & luto factus Epicurus, dare hæc præclara præcepta sapientiæ, clarissimo, & summo Imperatori, genero suo: fertur ille vir, mihi crede, gloria flagrat, ardet, cupiditate iusti & magni triumphii, non didicit eadem ista, quæ tu, mitte ad eum libellum: sed iam, si ipse coram congradi poteris, meditare, quibus verbis incesam illius cupiditatem comprimis, atque restringas, valebis apud hominem volitan-

tem cupiditate gloriæ, vir moderatus, & cõstans, apud indoctum eruditus, apud generum sacer. Dices enim vt es homo factus, ad persuadendum concinnus, perfectus politus & schola: Quid est Cæsar, quod te supplicationes toties decreta, tot dierum tantopere delectent? in quibus homines errore ducuntur: quas Dij negligunt: qui (vt noster ille diuinus dixit Epicurus) neque propitij cuiquam esse solent, neque irari. Non facies fidem, scilicet, cum hæc disputabis: tibi enim, & esse, & fuisse Deos videbit iratos. Vertes te ad alteram scholam: differes de triumpho. Quid tandem habet iste curus? quid vincti ante curum duces? quid simulachra oppidorum? quid aurum? quid argentum? quid legati in equis, & tribuni? quid clamor militum? quid tota illa pompa? inania sunt ista, mihi crede, delectamenta puerorum, captare plausus, vehi per vrbes, conspicere velle: quibus ex rebus nihil est, quod solidum tenere, nihil quod referre ad voluptatem corporis possis. Quin tu me vides, qui ex qua prouincia T. Flaminius, L. Paulus, Qu. Metellus, T. Didius, innumera-biles alij, leui cupiditate commoti triumpharunt: ex ea sic redij, vt ad portam Esquilinam, Macedonicam lauream conculcarim, ipse cùm hominibus quindecim malè vestitis, ad portam Cælimontanam sitiens peruenirem? quoniam in loco mihi libertus præclaro imperatori, quæ vacua si non fuisset, in campo Martio tabernaculum mihi collocassem. Numus interea mihi, Cæsar, neglectis vehiculis triumphalibus, domi manet, & manebit. Rationes ad ætarium reruli continuo, sicut tua lex iubebat: neque alia villa in re legi tuæ parui, quas rationes, si cognoris: intelliges, nemini pluraquam mihi literas profuisse. Ita enim sunt perscriptæ scite, & literatè, vt scriba, ad ætarium, qui eas retulit, perscriptis rationibus, secum ipse caput sinistra manu perficías, commurmuratus sit. Ratio quidem Heracle: apparet, argentum *ix*. Hæc tu oratione non dubito, quin illum iam ascendentem in currum possis reuocare. O tenebræ! ò lutum! ò sordes! ò paterni generis oblite, materni vix memor! Ita nescio quid istuc fractum, humile, demissum, sordidum, inferius etiam est, quam vt Mediolanensi præcone, a uo tuo dignum esse videatur. L. Crassus homo sapientissimus nostræ ciuitatis spiculis pro-

per scrutatus est Alpes: ubi hostis non erat, ibi triumphi causam aliquam quereret. Eadem cupiditate vir summo ingenio praeditus, C. Cotta, nullo certo hoste, flagrauit, eorum neuter triumphauit, quod alteri illum honorem collega, alteri mors ademit. Irrisa abs te paulo ante M. Pisonis cupiditas triumphanti, à qua te longè dixisti abhorere: qui etiam si maius magnum bellum gesserat, ut abs te dictum est, tamen istum honorem contemnendum non putauit. Tu eruditior, quam Piso, prudentior, quam Cotta, abundantior ingenio, sapientia, quam Crassus, ea contemnis, quae ibi idiotae, ut tu appellas, praedicta duxerunt. Quod si reprehendis, quod cupidi laeuez fuerint, cum bella, aut parua, aut nulla gesserat: tu tantis uictorijs subactis, tantis rebus gestis, minime fructum laborum tuorum, praemia periculorum, virtutis insignia contemnere debuisti. Neque uero contempsisti, licet Themista sapientior, sed os tuum ferrèum senatus conuicio verberari noluerit.

Vide item
praclarum
eius ex
plum: de
diuin. n. 53.

Est & illa confutatio ironica, & artificiosa, cum debile aliquod aduersarij praesidium oratores extollunt per iocum, & derisum, ut facilius infringant, sic res militares Vetrus confutat Cic. 7. Verr. n. 3.

Non possum dissimulare, Iudices: timeo, ne C. Verres propter hanc virtutem eximiam in re militari, omnia quae fecit, in punè fecerit. Venit enim mihi in mentem, in iudicio M. Aquilij, quantum auctoritatis, quantum momenti oratio M. Antonij habuisse existimata sit: qui ut erat in dicendo non solum sapiens, sed etiam fortis, causa prope perorata, ipse arripuit M. Aquilium, constituitque in conspectu omnium, tunicamque eius à pectore abscidit, ut cecitrices Pop. Rom. iudicetq; aspicerent aduerso corpore exceptas: simul & de illò vulnere, quod ille in capite ab hostium duce acceperat, multa dixit: eoque adduxit eos, qui erant iudicaturi, vehementer ut vererentur, ne quem virum fortuna ex hostium telis eripuisset, cum sibi ipse non percipisset, hic non ad populi Rom. laudem, sed ad iudicum crudelitatem videretur esse seruatus. Hæc eadem nunc ab illis defensionis ratio, viaque tentatur: idem quaeritur, sit fur, sit sacrilegus, sit flagitiorum omnium, vitiorumque pitepsus: at est bonus Imperator, & felix, & ad dubia reip. tempora referendus. Non agam summo iure tecum: non dicam

id quod debeam forsitan obtinere: cum iudicium certa lege sit constitutum, non quod in re militari fortiter feceris, sed quemadmodum manus ab alienis pecunijs abstinueris, abs te doceri oportere: non, inquam, sic agam, sed ita quaeram, quemadmodum te uelle intelligo, quæ tua opera, & quanta fuerint in bello. Quid dices? an bello fugitiuorum Sicilia virtute tibi tua liberata? magna laus, & honesta oratio: sed tamen quo bello nos enim post id bellum, quod M. Aquilius confecit, sic accepimus, nullum in Sicilia fugitiuorum bellum fuisse. At in Italia fuit, Iateo, & magnum quidem, ac uehemens, num igitur ex bello partem aliquam laudis appetere conaris? num tibi illius victoriae gloriam cum M. Crasso, aut Ca. Pompeio communicandum putas? non arbitror hoc etiam deesse impudentiae tuae, ut quidquam eiusmodi dicere audeas. Obstitisti uidelicet, ne ex Italia transire in Siciliam fugitiuorum copiae possent: ubi? quando? qua ex parte? cum aut nobis, aut ratibus conarentur accedere? nos enim nihil unquam prius audiuimus, & illud audiuimus, M. Crassi fortissimi viri, virtute consilioque factum, ne ratibus coniunctis, freto fugitiui ad Messanara transire possent: à quo illi conatu non tanopere prohibendi fuissent, si illa in Sicilia praesidia ad illorum aduentum opposita putarentur.

N. N.

I. Hac ad apparatus valet, & pompam, ubi tenentur iam auditorum animi, nec res tam probationem considerant quam delectationem. itaque in istis argumentis Cicero mirificus artifex in sinuosis laciniola orationis flexibus ludens, totum illud ostentat apparatus eloquentiae choragium, hypotyposes facit, inducit sermocinationes, modo ridet, modo serio pungit, modo uellicat, & nihil non praestat ad ornandum.

Modus confutationis per interrogationem.

Cicero pro Quintio nu. 36. Ita rotundè aggredditur.

CAPVT XXXVII.

Nego fuisse causam, cur postularer: nego ex edicto possidere potuisse: nego possidisse: